

Biblioteksplan för Mjölby kommun 2015-2019

Inledning

Kommunstyrelsen har gett kultur-och fritidsnämnden i uppdrag att i samråd med berörda nämnder och styrelser ta fram förslag på ny biblioteksplan för Mjölby kommun.

Biblioteksplanen ska gälla perioden 2015-2019 och omfatta all kommunal biblioteksverksamhet i kommunen dvs. folkbibliotek och grundskole- och gymnasiebibliotek samt medieförsörjning mellan andra kommunala institutioner såsom förskolan, vuxenutbildningen, SFI och vård och omsorg. Biblioteksplanen ska vara uppföljningsbar och ha en tydlig koppling till bibliotekslagen. Den ligger till grund för det arbete som sker på biblioteken och för det samarbete som sker mellan bibliotek och övriga kommunala verksamheter, externa aktörer och i det regionala samarbetet mellan biblioteken i länet. På regional nivå ingår Mjölby bibliotek i Götabiblioteken, som är ett bibliotekssamarbete mellan alla kommuner i Östergötland och Tranås.

Biblioteksplanen i Mjölby kommun utgår från kommunens vision och kommunmål, det regionala utvecklingsprogrammet, den regionala kulturplanen och digitala agendan för Östergötland samt bibliotekslagen och skollagen.

Biblioteksplanen i Mjölby kommun har följande uppdelning

- Mål
- Tillgänglighet
- Barn 0-5 år
- Barn och unga 6-20 år
- Det livslånga lärandet

Biblioteksplanen beskriver mål på kort och lång sikt utifrån aspekterna tillgänglighet, läsfrämjande och medie- och informationskunnighet/digital delaktighet.

Planen är styrande på en övergripande nivå och ska kompletteras med konkreta handlingsplaner för de olika verksamheterna/enheterna. Biblioteksplanen antas av Kommunfullmäktige och revideras i början av varje mandatperiod.

Utvärdering av biblioteksplanen görs kontinuerligt, minst en gång per år, av representanter för folkbibliotek och utbildningsförvaltningen.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Ur: Bibliotekslagen

Mål

Biblioteksverksamheten i Mjölby kommun ska bidra till att uppfylla kommunens vision 2025, ”Världsvan och hemkär”. Visionen är uppdelad i fem strategiska områden och relevanta för biblioteksplanen är främst dessa tre områden:

- Invånarna är initiativrika och välutbildade
- Utvecklande mötesplatser
- En kommun med livskraft

Invånarna är initiativrika och välutbildade

Biblioteksverksamheten i Mjölby kommun ska ge medborgarna goda förutsättningar för ett livslångt lärande. Bibliotek är en resurs som ger fri tillgång till information, kunskap och kultur för alla åldersgrupper utifrån deras egna behov.

Enligt bibliotekslagen ska biblioteken verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. I lagen betonas användarperspektivet och att speciell hänsyn tas till prioriterade grupper såsom barn och ungdomar, personer med funktionsvariationer samt personer med annat modersmål än svenska.

Folkbiblioteken är centrala för både det formella och det informella lärandet, för språk- och läsutveckling, för kunskap och information samt för digital delaktighet. Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken främja läsning och tillgång till litteratur samt ge kunskap om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet.

Skolbiblioteken är en viktig resurs för att stödja elevernas lärande och därmed öka elevernas måluppfyllelse gällande bland annat informationssökning och källkritik. Dessutom är skolbiblioteket en central aktör i det läsrämjande arbetet på skolan. Enligt skollagen ska alla elever ha tillgång till ett skolbibliotek.

Biblioteksverksamheten ska vara en central resurs i kommunens strategiska arbete för att höja medborgarnas utbildningsnivå och digitala kompetens.

Utvecklande mötesplatser

Biblioteken i Mjölby kommun är trygga och tillgängliga mötesplatser för medborgare i alla åldrar och med olika bakgrund. Alla människor ska kunna använda biblioteken som mötesplats, med de prioriterade grupperna i särskild åtanke. Biblioteken ska utvecklas som mötesplatser för barn och unga samt för personer med annat modersmål än svenska.

Biblioteken ska vara en arena för kulturupplevelser och bidra till ett rikt kulturliv. Biblioteken ska fungera som kreativa mötesplatser, där medborgarna kan delta både som åskådare och medskapare. Biblioteket ska vara ett forum för dialog och utbyte av erfarenheter och kompetenser.

En kommun med livskraft

Bibliotek som är öppna och kreativa mötesplatser och stödjer det livslånga lärandet bidrar till att skapa attraktiva boendemiljöer i Mjölby kommun. Ett rikt kulturliv med biblioteken som en viktig del ökar möjligheterna till en god hälsa och levnadsstandard.

Tillgänglighet

Alla människor ska, oavsett funktionsförmåga, ha samma möjligheter att vara delaktiga i samhället och ta del av mänskliga rättigheter. Tillgänglighet handlar om allt ifrån utformning av lokaler, anpassade medier och lättbegriplig information till att möta individen utifrån dess behov.

Folk- och skolbiblioteken i Mjölby kommun ska erbjuda lättillgängliga miljöer med generösa öppettider utifrån besökarnas behov. Biblioteken ska vara anpassade till människor med olika bakgrund och olika fysiska och psykiska förutsättningar.

Anpassade medier såsom talböcker, lättläst, taktila böcker och teckenstödsböcker ska tillhandahållas och aktivt marknadsföras på både folkbiblioteken och skolbiblioteken. Biblioteken ska tillhandahålla medier på andra språk än svenska med hänsyn till de språkgrupper som finns i kommunen.

Informationstillgänglighet är en viktig del av bibliotekens arbete. Information om bibliotekens utbud och tjänster ska finnas på olika språk och som lättläst information. Det digitala biblioteket ska uppfylla krav på tillgänglighet och användarvänlighet.

Folkbiblioteken i kommunen ska arbeta uppsökanden för att nå ut till alla medborgare. Läsombudsverksamheten inom omsorgen ska fortsätta att prioriteras och utvecklas.

Folkbiblioteken ska utarbeta en tillgänglighetsplan för sin verksamhet.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

Ur: Bibliotekslagen

Barn 0-5 år

Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Tidigt stöd till språkutveckling och läsfrämjande arbete lägger grunden till en god utbildnings- och kunskapsnivå hos kommuninvånarna.

Folkbiblioteken i Mjölby kommun ska samverka med aktörer såsom BVC, familjecentraler och förskolor för att nå alla barn i kommunen med det läs- och språkfrämjande arbetet.

Barns medievanor förändras i snabb takt. Biblioteken ska samla och sprida kunskaper om hur tekniken kan användas för lekfull språkinläring och berättande.

Det talas många språk i kommunen. Biblioteken ska anpassa sitt bestånd av barnmedier på andra språk utifrån språkgrupper och behov.

Biblioteken, och då med tyngdpunkt på huvudbiblioteket, ska utvecklas till mer barn- och familjevänliga bibliotek, så att de upplevs som självklara mötesplatser för alla

barn och föräldrar och andra vuxna i barns närhet. Det är viktigt att nå barnen tidigt, genom deras föräldrar, för utveckling av barnens språk och grundlägga barnens lust att läsa och för att förstärka anknytningen/relationen mellan barnet och dess föräldrar.

Folkbiblioteken ska öka sin utlåning av barnmedier upp till minst riksgenomsnittet.

Barn och ungas delaktighet och ett barnperspektiv ska genomsyra biblioteksverksamheten i enlighet med barnkonventionen. Biblioteken ska involvera barn och unga i utformningen av verksamheten.

Förskolans läroplan ska vara utgångspunkt i samarbetet mellan förskola och bibliotek.

”Språk och lärande hänger ouplösligt samman liksom språk och identitetsutveckling.

Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta till vara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen” (Lpfö98, sid 7).

Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

Ur: Bibliotekslagen

Barn och unga 6-20 år

Barn i skolåldern ska ha likvärdig tillgång till bibliotek som är anpassat efter deras behov. Detta gäller både i skolan (skolbibliotek) och på fritiden (folkbibliotek). Alla barn och unga ska få samma chans att upptäcka bibliotekens möjligheter till en meningsfull fritid. Detta lägger grunden till det livslånga lärandet.

Skolbiblioteket förmedlar kunskap och tankar som är grundläggande i ett informations- och kunskapssamhälle och ger eleverna möjlighet att utveckla sin inlevelseförmåga för att de ska kunna ta sitt ansvar som medborgare. Elever i Mjölby kommun ska ha likvärdig tillgång till skolbibliotek. Lokal, utrustning, bemanning och arbetssätt i skolbiblioteken ska vara likvärdigt. Tillgången till centrala källor ska samordnas i kommunen så långt det är möjligt.

Kommunens skolbibliotek ska vara en integrerad del av verksamheten och bidra till elevernas måluppfyllelse. De ska verka läsfrämjande samt bidra till att öka elevernas medie- och informationskunnighet (MIK) med utgångspunkt i skolans läroplaner.

God läsförmåga och läsförståelse är en förutsättning för goda resultat i alla skolämnen. Skolbiblioteken i kommunen ska vara en resurs i arbetet med att höja alla elevers läsförmåga och läsförståelse och därmed bidra till ökad måluppfyllelse i skolan.

Gunnel Mårdh och Baizura Andersson Abby på Lagmanskolans bibliotek

I skolans läroplaner läggs stort fokus på elevernas förmåga att söka och värdera information. I dagens överflöd av information är förmågan att kritiskt värdera avsändaren till informationen central. Skolbiblioteken i Mjölby kommun ska vara drivande för att alla elever får likvärdiga förutsättningar gällande medie- och informationskunnighet (MIK).

Både skolbiblioteken och folkbiblioteken fyller en viktig funktion som mötesplats för barn och unga. Skolbiblioteken fungerar som en trygg plats på skolan med vuxen närvaro. Folkbiblioteken ska erbjuda en kreativ miljö och ge barn och unga förutsättningar till en meningsfull fritid. Barn och ungas delaktighet och ett barnperspektiv ska genomsyra biblioteksverksamheten i enlighet med både barnkonventionen och skolans läroplaner.

Samverkan i olika konstellationer är viktig för att nå optimal effekt av vars och ens och utvecklingsidéer och insatser, t ex mellan bibliotekspedagoger på olika skolor, mellan bibliotekspedagoger och specialpedagoger samt mellan skolbibliotek och folkbibliotek.

- Eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på ett rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna.
- Biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier
- Biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning.

Det livslånga lärandet

Dagens samhälle ställer krav på sina medborgares förmåga att lära om och lära nytt, både i privatlivet och i arbetslivet. Biblioteksverksamheten i Mjölby kommun ska vara en central resurs i kommunens strategiska arbete för att höja medborgarnas utbildningsnivå och digitala kompetens.

Medborgarnas egna deltagande i utvecklingen av demokratin är beroende av en fullgod utbildning samt en fri och obegränsat tillgång till kunskap, tankar, kultur och information. Folkbiblioteket som lokalt kunskapscentrum utgör en grundförutsättning för ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling för den enskilde och för olika grupper i samhället.

Ur: Unescos Folkbiblioteksmanifest

Biblioteksverksamheten i Mjölby kommun ska ge medborgarna goda förutsättningar för ett livslångt lärande. Folkbiblioteken är centrala för både det formella och det informella lärandet, för språk- och läsutveckling, för kunskap och information samt för digital delaktighet. Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken främja läsning och tillgång till litteratur samt ge kunskap om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet.

Folkbiblioteket används som en lärandemiljö för olika grupper i samhället, däribland studerande på Mjölby vuxenutbildning inklusive SFI-studerande, distansstuderande, datorovana medborgare samt för släkt- och hembygdsforskning.

Mjölby kommun har som mål att utbildningsnivån ska höjas. Folkbiblioteket och Mjölby vuxenutbildning ska samverka kring kurslitteratur och andra medier som stödjer lärandet. Detta är viktigt eftersom vuxna som läser in gymnasiekompetens saknar skolbibliotek, många tillhör dessutom en socioekonomiskt utsatt grupp i samhället. Även distansstuderande på universitetsnivå saknar ett närliggande skolbibliotek och behöver viss service från folkbiblioteket för att klara sina studier.

MIK (Medie- och informationskunnighet) inkluderar de färdigheter vi behöver för att utöva våra demokratiska rättigheter i dagens digitala samhälle. Till dessa färdigheter räknas digital kompetens, som beskriver förmågan att kunna söka, finna, kritiskt granska och använda information för olika syften och i olika sammanhang. Det här är färdigheter och kompetenser som är bibliotekets kärnuppgifter.

Folkbiblioteken i kommunen är viktiga redskap för att överbygga den digitala klyftan, och ska erbjuda kostnadsfria kurser och handledning inom det digitala området.

Biblioteket är ett välkomnande och kravlöst rum i den offentliga miljön där människor i alla åldrar och med olika bakgrund kan mötas och ta del av information, kunskap och upplevelser. Folkbibliotekens funktion som kultur- och kunskapscentrum i lokalsamhället bidrar till en ökad livskvalitet och till att skapa attraktiva boendemiljöer i Mjölby kommun.

Alla människor ska kunna använda biblioteken som mötesplats, med de prioriterade grupperna i särskild åtanke. Folkbiblioteken i kommunen har en viktig roll för att främja integration och möten mellan olika grupper i samhället.

Kommunerna rekommenderas att utnyttja och stärka biblioteken som informationsnoder. Biblioteken har en stark ställning med en stark demokratisk prägel. Utnyttja biblioteket för att minska den digitala klyftan, fungera som stödjepunkter för distansstudier och samhällsinformation.

Ur: Regionalt utvecklingsprogram för Östergötland 2030

Antagen av kommunfullmäktige § 4 2016-02-09

Förteckning över styrdokument

Bibliotekslagen

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20130801.htm>

Skollagen

<http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/20100800.htm>

Unesco, manifest för folkbibliotek och skolbibliotek

<http://www.biblioteksforeningen.org/wp-content/uploads/2012/05/Unesco.pdf>

FNs konvention om barnets rättigheter

<https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten>

Kulturrådets handlingsprogram för läsfrämjande

http://www.kulturradet.se/Documents/L%c3%a4sfr%c3%a4mjande/handlingsprogram_lasframjande.pdf

Läroplan för förskolan

http://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.229059!/Menu/article/attachment/L%C3%A4roplan%20f%C3%B6r%20f%C3%B6rskolan.pdf

Regionalt utvecklingsprogram 2030 för Östergötland

http://www.ostsam.se/%5Cfiles%5C1209_RUP%20sk%C3%A4rmversion.pdf

Östergötlands kulturplan inkl. regional biblioteksverksamhet

http://www.ostsam.se/files/978_Kulturplan%20fastst%C3%A4lld%20111111.pdf

Digital agenda för Östergötland 2014-2020

http://www.ostsam.se/files/2090_Digital%20Agenda%20för%20Östergötland%20-%20Version%20200.pdf

Vision 2025 - Världsvan & Hemkär

http://www.mjolby.se/download/18.4811f3e4129163bdb45800012137/1366298593392/Vision+2025+100622_.pdf

Kommunmål

<http://www.mjolby.se/19052.html>